Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2015–2016

28 165 Deelnemingenbeleid rijksoverheid

Nr. 241 BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 maart 2016

Met deze brief beantwoord ik de, in het AO staatsdeelnemingen, door enkele van uw leden gestelde vragen inzake het vermogen van KLM. De in deze brief opgenomen cijfers zijn afkomstig uit openbare jaarverslagen.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van het eigen vermogen van KLM en van de Air France-KLM groep (AF-KL), telkens ultimo het betreffende boekjaar.

Eigen vermogen (bedragen x € 1.000.000)	**2012**[1]	**2013**	**2014**	**2015**
KLM	1.501	1.611	9	nnb
Mutatie tov vorig jaar		*110*	*– 1.602*	*nnb*
AF-KL	3.640	2.299	– 653	273
Mutatie tov vorig jaar		– 1.341	– 2.952	926

[1] KLM heeft in 2013 de herziene waarderingsgrondslagen (IAS19) geïmplementeerd. Het herziene cijfer van 2012 is opgenomen voor de vergelijkbaarheid. Het effect op het eigen vermogen van de herziene waarderingsgrondslag op het eigen vermogen ultimo 2012 was € – 940 mln. (na belastingen). Voor AF-KL was dit effect op het eigen vermogen ultimo 2012 € – 1.343 mln. (na belastingen).

Tussen eind 2012 en eind 2014 is het eigen vermogen van KLM gedaald van € 1,5 mld. naar € 9 mln. Dit komt voornamelijk door een krimp van € 1,6 mld. in 2014. Over de vermogensontwikkeling van KLM in 2015 kan nog geen nadere informatie worden gegeven, omdat het jaarverslag van KLM over 2015 nog niet gepubliceerd is. Dit in tegenstelling tot het jaarverslag van AF-KL. Het eigen vermogen van AF-KL is gedaald van € 3,6 mld. eind 2012 naar € – 0,7 mld. eind 2014. In 2015 is het eigen vermogen gegroeid naar een kleine € 0,3 mld.

kst-28165-241
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2016

Toelichting ontwikkeling eigen vermogen KLM

De mutaties in het eigen vermogen van KLM worden in de jaarverslagen toegelicht. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de mutaties van het eigen vermogen de afgelopen jaren. Deze worden daarna verder toegelicht.

Eigen vermogen KLM (bedragen x € 1.000.000)	**2013**	**2014**	**2015**
Netto winst / (verlies) uit hedges	57	– 555	
Herwaardering van pensioenregeling	– 85	– 2.018	
Mutatie latente belastingverplichtingen	6	638	
Overig	– 1	– 8	
Winst boekjaar	133	341	
Totaal	**110**	**– 1.602**	**nnb**

Het eigen vermogen van KLM is vooral sterk gedaald door een herwaardering van de pensioenregelingen. Veranderingen in de waarde van de pensioenregeling moeten in het eigen vermogen worden verwerkt, conform de jaarverslaggevingsregels op basis van IFRS. Bij de waardering van de pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van de marktrente als rekenrente. In vergelijking met voorgaande jaren is de marktrente lager en daarmee de rekenrente ook. Door de lagere rekenrente wordt de waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen hoger. De marktwaarde van het pensioenvermogen (voor zover belegd in vastrentende waarden) neemt tevens toe door de lagere rente, maar in mindere mate dan de pensioenverplichtingen. Per saldo leidt dit tot een negatief effect op de waardering van de pensioenregeling. Die lagere waardering komt vervolgens ten laste van het eigen vermogen. In 2013 heeft dit het eigen vermogen met € 85 mln. verlaagd en in 2014 met ruim € 2 mld. KLM heeft toegezegde pensioenregelingen (*defined benefit*) en is hierdoor extra gevoelig voor de lage rentestand. De dekkingsgraden van de verschillende pensioenregelingen van KLM was eind 2015 voor het vliegend personeel 122%, voor het cabinepersoneel 106,3% en voor het grondpersoneel 109,2%.

Het resultaat uit hedges (EUR 57 miljoen positief in 2013 en EUR 555 miljoen negatief in 2014) vertegenwoordigt de verandering in de waarde van de derivaten die gebruikt worden om de risico's van brandstof, wisselkoersen en rente af te dekken. Het negatieve resultaat uit hedges in 2014 komt voornamelijk door de lagere olieprijs. Hierdoor is de waarde van de derivaten die het risico van een hogere olieprijs afdekken lager. Het negatieve resultaat komt ten laste van het eigen vermogen. Tegenover de hedges staat de toekomstige brandstofconsumptie. Het is het beleid van AF-KL om ongeveer 60% van de toekomstige brandstof af te dekken middels hedging. Hierdoor heeft de onderneming vooraf meer zekerheid over de brandstofkosten. De lagere olieprijs leidt naast de waardevermindering van de hedges ook tot lagere toekomstige brandstofkosten. Dit voordeel is nog niet zichtbaar in het eigen vermogen en zal zich de komende jaren materialiseren.

Er waren ook ontwikkelingen die leidden tot een stijging van het eigen vermogen van KLM. De negatieve effecten op het eigen vermogen hebben een positief effect op de latente belastingverplichtingen. Dit leidde tot stijging van het eigen vermogen van respectievelijk € 6 mln. en € 638 mln. Daarnaast was er sprake van winst over het boekjaar 2013 van € 133 mln. en over boekjaar 2014 van € 341 mln.

Toelichting ontwikkeling eigen vermogen AF-KL

De mutaties in het eigen vermogen van AF-KL worden in de jaarverslagen van de groep toegelicht. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de mutaties van het eigen vermogen de afgelopen jaren. Deze worden daarna verder toegelicht.

Eigen vermogen AF-KL (bedragen x € 1.000.000)	**2013**	**2014**	**2015**
Reële waardeaanpassingopvoor verkoop beschikbare effecten	402	– 228	– 138
Netto winst / verlies uit hedges	– 4	– 837	141
Herwaardering van pensioenregeling	7	– 1.677	203
Overig[1]	72	6	– 7
Winst boekjaar	– 1.818	– 216	127
Uitgifte achtergestelde obligatie (hybride kapitaal)	–	–	600
Totaal	**– 1.341**	**– 2.952**	**926**

[1] Deze post bevat in 2013 een correctie van € 6 mln. om zodoende de aansluiting met de meest recente cijfers over het eigen vermogen te behouden.

De negatieve bedrijfsresultaten hebben in 2013 en 2014 het grootste effect op het eigen vermogen van de Air France-KLM groep gehad. In 2015 was er sprake van een winst van € 127 mln. Per saldo verlaagden de bedrijfsresultaten over deze drie boekjaren het eigen vermogen met € 1,9 mld.

De herwaardering van de pensioenregelingen van KLM heeft bij AF-KL over de afgelopen drie jaar geleid tot een verlaging van het eigen vermogen van bijna € 1,6 mld. Dit is gecorrigeerd voor het positieve effect op de latente belastingen, zie ook de toelichting op het eigen vermogen bij KLM.

Het negatieve resultaat op het afdekken van risico's op het gebied van vooral olieprijzen (en in mindere mate rente en wisselkoersen) heeft per saldo het eigen vermogen met € 700 mln. verlaagd (2013–2015). Dit is gecorrigeerd voor het positieve effect op de latente belastingverplichtingen, zie ook de toelichting op het eigen vermogen bij KLM.

In 2015 heeft AF-KL een eeuwigdurende achtergestelde obligatie uitgegeven. Conform de IFRS-jaarverslaggevingsregels is dit aangemerkt als eigen vermogen, wat door die uitgifte is gestegen.

Eventuele vragen naar aanleiding van bovenstaande beantwoord ik graag in het dertigledendebat over KLM.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem